

ถอดความรู้การเสวนาทางวิชาการ “องค์ความรู้สู่ดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๒
หัวข้อ “หน่วยงานบูรณาการ สร้างสานพื้นที่ดินเค็ม”
วันศุกร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมชั้น ๒ กรมพัฒนาที่ดิน

การเสวนาทางวิชาการในครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากองค์การสหประชาชาติได้ให้การรับรองวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี ให้เป็นวันดินโลกและปี ๒๕๕๘ เป็นปีดินสากล เพื่อให้เป็นโอกาสในการขับเคลื่อนกิจกรรมการรณรงค์และการเผยแพร่ความรู้ทางด้านดินและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของดินต่อมนุษยชาติและสภาพแวดล้อม ทั้งในระดับประเทศและในระดับโลกให้เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลและจัดการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรดินของประเทศไทยโดยตรง จึงได้จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ มากมาย รวมถึงกิจกรรมการเสวนาทางวิชาการในครั้งนี้ด้วย อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรของกรมพัฒนาที่ดินได้เพิ่มพูนความรู้และได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยในการเสวนาทางวิชาการครั้งที่ ๒ ได้รับเกียรติจากท่านวิทยากรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ได้แก่ นายภิญโญ สุวรรณชนะ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ นางปราณี สีหพันธ์ รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ นางนงนุช ศรีพุ่ม ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ และนางระเบียบ สละ เกษตรกรตัวอย่างด้านการพัฒนาพื้นที่ดินเค็มจากจังหวัดขอนแก่น ให้เกียรติเป็นวิทยากรในการเสวนา ในครั้งนี้

ภาพที่ ๑ นางปราณี สีหพันธ์
รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๒ พื้นที่ที่ประสบปัญหาดินเค็ม

โดยในการเสวนา นางปราณี สีหพันธ์ รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ได้กล่าวถึงปัญหาดินเค็มไว้ว่า ดินเค็มเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืช และยังส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย สำหรับพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบปัญหาพื้นที่ดินเค็มเป็นบริเวณกว้าง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๗.๘ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙ ของพื้นที่เพาะปลูกพืชทั้งภาค เนื่องจากดินเค็มทำให้โครงสร้างของดินเสีย ดินแน่นทึบ และความเค็มแพร่กระจายไปยังแหล่งน้ำอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพืช สัตว์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในระบบนิเวศ โดยเฉพาะข้าวซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่ปลูกมากในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมพัฒนาที่ดินโดยสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดินเค็ม จึงได้เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาดินเค็มพื้นที่ที่มีปัญหาส่วนใหญ่จะพบในพื้นที่ของอำเภอโคราช จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดขอนแก่น ดังนั้นทางสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ จึงได้ทำการเลือกพื้นที่ของตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๗๖๘,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบปัญหาดินเค็มอย่างรุนแรง เกษตรกรไม่สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกได้ นอกจากนี้ยังมีน้ำเค็มจากพื้นที่

ดังกล่าวไหลลงสู่พื้นที่ลุ่มปะปนไปกับแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทำให้พื้นที่นาและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีน้ำเค็มไหลผ่านกลายเป็นดินเค็ม

สาเหตุการเลือกพื้นที่ ตำบลเมืองเพีย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

เนื่องจากตำบลเมืองเพีย มีลักษณะของภูมิประเทศเป็นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ซึ่งบริเวณขอบของแอ่งกระทะจะเป็นพื้นที่ดินเค็ม เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนจะมีการชะล้างเอาคราบเกลือลงมากองที่ก้นกระทะ ในขณะที่เดียวกันบริเวณก้นกระทะจะเป็นบริเวณของโดมเกลือที่มีชั้นหินเกลืออยู่ใกล้ชั้นผิวดินมากที่สุด

ภาพที่ ๓ พื้นที่ตำบลเมืองเพีย

ระดับความรุนแรงของดินเค็มแบ่งออกเป็น ๔ ระดับดังนี้

- ๑. พื้นที่ดินเค็มมากหรือเค็มจัด
- ๒. พื้นที่ดินเค็มปานกลาง
- ๓. พื้นที่ดินเค็มน้อย
- ๔. พื้นที่ที่มีศักยภาพการแพร่กระจายดินเค็ม

ระบบเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาดินเค็ม

สำหรับการพัฒนาพื้นที่ดินเค็มมีการนำระบบเทคโนโลยีของกรมพัฒนาที่ดินเข้าช่วยแก้ไขปัญหาคือสามารถแบ่งออกได้ ๒ ระบบ คือ ๑. ระบบวิศวกรรม และ ๒. ระบบพืช ซึ่งในแต่ละระบบมีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ดินเค็มในระดับความรุนแรงของดินเค็มที่แตกต่างกันไป

๑. ระบบวิศวกรรม

๑.๑ ด้านระบบวิศวกรรมในพื้นที่ดินเค็มจัด

ภาพที่ ๔ ระบบวิศวกรรมการระบายน้ำใต้ดิน (Sub drain)

ในพื้นที่ดินเค็มจัดจะมีการนำระบบวิศวกรรมเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาคือพื้นที่ดินเค็มโดยทางสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน (สวพ.) ของกรมพัฒนาที่ดิน จะวางแผนการสร้างระบบระบายน้ำใต้ดิน (Sub drain) เพื่อล้างดินเกลือในพื้นที่ดินเค็มซึ่งเป็นการเลียนแบบการระบายน้ำในสนามกอล์ฟ คือจะมีการฝังท่ออยู่ใต้ดินลึกประมาณ ๑.๒๐ เมตร โดยแต่ละท่อจะมีระยะห่าง ๒๐ เมตร ส่วนบริเวณบนผิวดินจะมีการปรับให้เป็นกระตักเพื่อให้เกษตรกรสามารถขังน้ำไว้ในกระตัก จากนั้นน้ำจะซึมลงไปในพื้นที่ดินข้างล่างและจะไหลไปรวมในท่อที่ฝังไว้ใต้ดินและระบายออกทางท่อสู่คลองหลัก ดังนั้นเมื่อเราล้างดินเป็นเวลา ๑ ปี ความเค็มของ

ดินจะลดลงประมาณ ๒๐ - ๓๐% เมื่อเข้าสู่ปีที่ ๓ เกษตรกรจึงสามารถปลูกข้าวบนกระตักได้ แต่พบว่าผลผลิตของข้าวค่อนข้างต่ำ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวเป็นข้อบ่งชี้ให้เกษตรกรเห็นว่าถ้าเกษตรกรมีการจัดการดินเค็มที่ดี ถูกต้อง และเหมาะสม เกษตรกรก็สามารถใช้ประโยชน์จากดินเค็มได้ปกติ

วิธีการต่อไปเป็นวิธีการทางด้านวิศวกรรมที่
 เลียนแบบวิธีการของเกษตรกร โดยการสร้างท่อลอดระบาย
 เกลือ (Open drain) แต่ปัญหาที่เกษตรกรพบคือ พื้นที่นา
 ของเกษตรกรคนใดที่อยู่ในพื้นที่สูงจะไม่ประสบปัญหาดินเค็ม
 แต่พื้นที่ของเกษตรกรคนใดที่อยู่ในพื้นที่ต่ำ น้ำเค็มจากพื้นที่
 อื่นจะไหลเข้ามาในพื้นที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ จึงเข้า
 ไปจัดการปัญหาโดยการขุดคลองหลักเข้าไปในพื้นที่ดินเค็ม
 แล้วต่อท่อให้น้ำเค็มได้ระบายออกมาจากพื้นที่ของเกษตรกร
 เพื่อให้ น้ำเค็มไหลมารวมกันในคลองหลักโดยที่น้ำเค็มจะอยู่
 ในพื้นที่ที่จำกัดไว้ไม่ให้เกิดการแพร่กระจาย โดยเฉพาะใน
 ฤดูแล้งน้ำในคลองหลักก็จะแห้ง เกลือจะตกตะกอนอยู่
 บริเวณข้างใต้คลองหลักที่ขุดไว้โดยที่ไม่มีการแพร่กระจาย

ภาพที่ ๕ การสร้างท่อลอดระบายเกลือ (Open drain)

๑.๒ ด้านระบบวิศวกรรมในพื้นที่ดินเค็มน้อย – ปานกลาง

ภาพที่ ๖ การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๑

ภาพที่ ๗ การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๒

สำหรับในพื้นที่ดินเค็มน้อย – ปานกลาง ระบบ
 วิศวกรรมที่นำเข้ามาใช้คือ การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๑
 เป็นการเลียนแบบระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่
 ลุ่มดอน โดยมีการปรับเปลี่ยนขนาดของคันนาให้มีขนาด
 ใหญ่ขึ้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น
 เป็นรายได้เสริมในระหว่างที่รอการปรับปรุงพื้นที่ดินเค็ม
 เพราะโดยปกติพื้นที่บริเวณคันนาหรือกระถางนาจะมีขนาด
 เล็ก เพื่อใช้ในการกักเก็บน้ำ เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนน้อย
 พื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้งจึงประสบปัญหาพื้นที่ดินเค็ม แต่ด้วย
 ภูมิปัญญาชาวบ้านเกษตรกรจึงได้ทำคันนาหรือกระถางนา
 เพื่อกักเก็บน้ำไว้เป็นช่วงๆ ทำให้พื้นที่สูงมีคราบเกลือแต่
 พื้นที่ต่ำจะไม่มีคราบเกลือ และด้วยเทคนิคการปรับปรุง
 แปลงนาเป็นการปรับพื้นที่กระถางนาให้เป็นพื้นที่ราบ
 สม่ำเสมอกัน จึงทำให้ไม่มีคราบเกลือเพราะคราบเกลือจะ
 อยู่บริเวณขอบของคันนาที่เป็นพื้นที่สูงกว่าระดับท้องนา
 และเมื่อเข้าสู่ฤดูฝนเกลือบริเวณขอบคันนาจะถูกชะล้าง
 ออกไปยังบริเวณขอบของคันนาหรือกระถางนา โดยจะไม่
 แพร่เข้าไปในกระถางนา การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๒
 เป็นการเลียนแบบโพเตอร์ คือการขุดคลองให้น้ำล้อมรอบ
 โพเตอร์ เมื่อฝนตกน้ำฝนจะชะล้างคราบเกลือลงในร่องลึก
 จึงทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้ในพื้นที่โพเตอร์

๒. ระบบพืช

๒.๑. ระบบพืชในพื้นที่ดินเค็มจัด

ในพื้นที่ดินเค็มจัดส่งเสริมการปลูกหญ้าขอบ
 เกลือ (หญ้าดีกซี่) หญ้าพันธุ์พื้นเมือง และกระถินออสเตรเลีย
Acasiaamliceps

ภาพที่ ๘ การปลูกหญ้าดีกซี่

๒.๒ ระบบพืชในพื้นที่ดินเค็มน้อย – ปานกลาง

๑) มีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชปุ๋ยสด เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์บนคันนา เช่น ถั่วพรี้า เป็นต้น

๒) การปลูกไม้ทนเค็มบนคันนา และขอบทางลำเลียง เช่น ยูคาลิปตัส และ กระจินออสเตรเลีย

๓) การส่งเสริมการปลูกโสนอัฟริกัน เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ขายให้กับทางกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

(๑) ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ดินเค็มน้อย-ปานกลาง

(๒) ให้เมล็ดพันธุ์โสนอัฟริกันแก่กลุ่มเกษตรกร

(๓) อบรมให้ความรู้/ศึกษาดูงานการผลิตเมล็ดพันธุ์

(๔) การรับซื้อเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกร ในราคาตาม

มาตรฐานที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กำหนด

๔) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน โดยการนำเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดที่รับซื้อจากเกษตรกรไปส่งเสริมให้กับเกษตรกรที่ประสบปัญหาพื้นที่ดินเค็มใช้ปลูกก่อนปลูกพืชหลัก

๕) การไถกลบตอซังข้าว เป็นการนำวิธีการจากระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่มดอน มาปรับใช้ในพื้นที่ดินเค็ม เนื่องจากพื้นที่ดินเค็มบางพื้นที่ได้มีการปรับปรุงพื้นที่ให้ดินมีศักยภาพที่ดีส่งผลให้ข้าวมีผลผลิตที่ดีและยังส่งผลให้ตอซังข้าวมีคุณภาพที่ดีด้วย ดังนั้นการไถกลบตอซังข้าวต้องรีบไถกลบหลังจากที่มีการเกี่ยวข้าว เพื่อให้ได้อินทรีย์วัตถุในปริมาณที่มากพอ เนื่องจากพื้นที่ดินเค็มจะมีลมแรงและอากาศร้อนทำให้การย่อยสลายของตอซังข้าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

๖) ส่งเสริมพันธุ์ข้าวหอมทนเค็มที่เหมาะสม ในพื้นที่ดินเค็มเกษตรกรจะปลูกข้าว ๓ สายพันธุ์ ได้แก่

(๑) พันธุ์ กข ๑๕ เป็นพันธุ์ข้าวเบา อายุประมาณ ๙๐ ถึง ๑๐๐ วัน ซึ่งจะสุกแก่เร็วกว่าพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕

(๒) พันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ เป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพมากกว่าพันธุ์ กข ๑๕ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตเร็วขึ้น และสามารถปลูกได้ตลอดปี มีอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ ๑๒๐ วัน

(๓) พันธุ์ข้าวเหนียว กข ๖

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการแก้ไขปัญหาดินเค็มได้หลายวิธี แต่ผลผลิตข้าวยังต่ำ ไม่ว่าจะมีการเติมปัจจัยปริมาณมากขนาดไหน ผลผลิตของข้าวยังต่ำ จึงได้มีการหาวิธีการที่ลดต้นทุนลง และเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวหอม “ดินเค็ม” ขึ้น ซึ่งเป็นการยกระดับรายได้ให้กับเกษตรกร

จากการแก้ไขปัญหาพื้นที่ดินเค็มในพื้นที่ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จนประสบความสำเร็จ นางนงนุช ศรีพุ่ม ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ ได้นำรูปแบบทุ่งเมืองเพียโมเดล มาขยายผลในพื้นที่ที่มีปัญหาดินเค็มในจังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากพื้นที่ดินเค็มในจังหวัดกาฬสินธุ์มีมากถึง ๑๙.๗๕ % ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งหากมีการคำนวณเป็นรายได้ที่เกษตรกรในพื้นที่สูญเสียไปคิดเป็นมูลค่า ๔๘๔ บาท/ไร่/ปี รวมทั้งภาคเป็นมูลค่า ๒,๕๑๘ ล้านบาท/ปี ซึ่งเป็นมูลค่ามหาศาล ดังนั้นในปี ๒๕๕๕ สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ จึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดินเค็มในพื้นที่อำเภอยางตลาด โดยในปีแรกพบว่าผลการดำเนินงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

ภาพที่ ๙ การปลูกพืชบนคันนา

ภาพที่ ๑๐ การไถกลบตอซังข้าว

ภาพที่ ๑๑ ผลิตภัณฑ์ข้าวหอม “ดินเค็ม”

ภาพที่ ๑๒ นางนงนุช ศรีพุ่ม
ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๑๓ การถ่ายทอดเทคโนโลยี
โดยการอบรมเกษตรกร

เนื่องจากการประชาสัมพันธ์โครงการยังไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ในช่วงแรกเกษตรกรไม่ค่อยให้ความร่วมมือ แต่เมื่อเริ่มดำเนินการปรับปรุงแปลงนาและปรับปรุงดินในพื้นที่ดินเค็มน้อยและปานกลาง ทำให้เกษตรกรสามารถปลูกข้าวได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับและเข้าใจว่าดินเค็มสามารถปลูกข้าวและให้ผลผลิตได้ จากนั้นปี ๒๕๕๖ ได้มีการนำเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไปศึกษาดูงานที่ตำบลเมืองเพีย ทำให้เกษตรกรมีความหวังและให้การยอมรับเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาดินเค็มมากขึ้น จึงได้เริ่มดำเนินการโครงการพร้อมกับมีการติดตามผลเป็นระยะๆ โดยมีการจัดอบรมชี้แจงให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องของดินเค็มพร้อมไปกับการนำเทคโนโลยีของกรมพัฒนาที่ดินเข้ามาช่วยในการปรับปรุงตามสภาพพื้นที่ต่างๆ อย่างเหมาะสม และในระหว่างนี้ได้มีการจัดประชุมเกษตรกรรวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งผลจากการประชุมจะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และทำให้เกษตรกรเกิดความภาคภูมิใจในตนเองด้วย

จากผลการดำเนินงานสถานีพัฒนาที่ดินรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาพื้นที่ดินเค็มให้กับเกษตรกรได้ และเกษตรกรในพื้นที่อื่นๆ ต้องการให้สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์เข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาดินเค็ม

นายภิญโญ สุวรรณชนะ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ได้กล่าวว่า “เกษตรกรคือหัวใจหลักของการแก้ไขปัญหาพื้นที่ดินเค็มในครั้งนี้ ถ้าหากเกษตรกรไม่ให้ความร่วมมือสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ก็ไม่สามารถทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้” ในการเสวนาทางวิชาการในครั้งนี้ ได้มีการเชิญเกษตรกรตัวอย่าง ได้แก่ คุณแม่ระเบียบ สละ มาเล่าถึงแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ดินเค็มกับกรมพัฒนาที่ดิน ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ดินเค็มและเกษตรกรอยากเห็นอนาคตเป็นอย่างไร

ภาพที่ ๑๔ นายภิญโญ สุวรรณชนะ
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ภาพที่ ๑๕ นางระเบียบ สละ
นายทุน จนมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ กรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามาให้ความรู้เกษตรกรเพื่อที่จะพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม จึงได้มีการ

โดย คุณแม่ระเบียบ สละ ได้กล่าวไว้ว่า พื้นที่ของตำบลเมืองเพีย เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาดินเค็มทำให้เกษตรกรในพื้นที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินทำการเกษตรได้ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่จำต้องทิ้งพื้นที่หลายไร่ให้ร้างเพื่อเข้าไปทำงานในกรุงเทพมหานครเพื่อเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้มีนายทุนเข้ามาซื้อพื้นที่ที่เป็นนาเกลือ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ขายที่ดินให้กับนายทุนเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ในตำบลหัวหนองประมาณ ๒,๐๐๐ กว่าไร่ กลายเป็นพื้นที่ของ

การรวมตัวกันของเกษตรกรประมาณ ๒๐๐ คน แต่พบว่าเมื่อมีการจัดประชุมครั้งที่ ๒ จำนวนของเกษตรกรก็หายไปเหลืออยู่ ๖๐ คน โดยในการประชุมเจ้าหน้าที่ได้มีการแนะนำวิธีการไถกลบตอซึ่งข้าว การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ เกษตรกรบางรายเชื่อ บางรายก็ไม่เชื่อ ทำให้การจัดประชุมครั้งต่อไปเหลือเกษตรกรอยู่ ๔๐ คน และในการประชุมครั้งต่อมาเหลือเกษตรกรอยู่เพียง ๒๒ คนเท่านั้น สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ได้เชิญเกษตรกรมาผลิตปุ๋ยชีวภาพ ผลิตน้ำหมักชีวภาพ ในช่วงแรกเกษตรกรลงมือทำโดยที่ไม่ได้สนใจรายละเอียด ทำให้ได้ผลค่อนข้างต่ำ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่มาอบรมเกษตรกรอีกครั้ง ในครั้งนี้เกษตรกรได้นำปุ๋ยชีวภาพและน้ำหมักชีวภาพไปใช้ในแปลงนาของตนเอง ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ ได้แนะนำให้เกษตรกรนำต้นอคาเซียไปปลูกตามแปลงนา ทำให้มีพืชขึ้นในแปลงนาบ้าง จากนั้นได้นำเมล็ดพันธุ์สนออัฟริกันไปหว่าน แล้วไถกลบ จึงทำให้ดินมีสภาพดีขึ้น โดยได้ทำการปรับปรุงดินเป็นเวลา ๔ ปี ปีที่ ๕ ได้ผลผลิตข้าวประมาณ ๑๐๐ กระจอบ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ SCG ก็เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดินเค็มโดยติดตามผลตลอดทุกๆเดือน จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นประมาณ ๔๐๐ กระจอบ จากพื้นที่ที่ไม่สามารถปลูกข้าวได้เลย จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านดีขึ้นทำให้ผู้คนที่เคยออกไปทำงานในกรุงเทพฯ ได้กลับคืนสู่ถิ่นฐานบ้านเกิดมากขึ้น และแม่ระเบียบ สละ ได้กล่าวทิ้งท้ายไว้ว่า “ในอนาคตอยากให้กรมพัฒนาที่ดินเข้ามาเยี่ยมเยียนเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรต่อไป”

ถอดความรู้โดย กลุ่มพัฒนาบุคคล
กองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน